

PLATO

Tisková zpráva
11. listopadu 2021, Ostrava

Nová výstava Daniely a Lindy Dostálových zkoumá hranice korektnosti

Verbal Slip, česky „nechtěné přeroknutí“, je název nové výstavy Daniely a Lindy Dostálových v PLATO Ostrava. Ve své rozsáhlé sérii fotografií a videí se umělkyně obrazově zamýšlejí nad hranicemi korektnosti v kontextu ekofeminismu. Výstavu zahájí 16. listopadu audio performance Tomáše Knoflíčka. Výstava potrvá do 27. února 2022.

Pro tvorbu umělecké dvojice Daniely a Lindy Dostálových je charakteristické postupování různých uměleckých oborů, designu a stylingu. Do jejich práce se zároveň dlouhodobě promítá intenzivní zájem o feminismus, ekologii a další témata označovaná za aktivistická. Tuto kombinaci, tedy stírání hranic disciplín a angažovanost, suverénně využívají coby umělkyně, kurátorky i jako autorky projektů pro časopis Vogue. Přirozenost, s jakou se pohybují nejen napříč uměleckými disciplínami, ale i dalšími obory, je staví na české scéně do výjimečné pozice.

Nová výstava Dostálových pro ostravskou městskou galerii není výjimkou. V instalaci Verbal Slip, jejíž název lze přeložit jako slovní uklouznutí či uřeknutí, se umělkyně obrazově zamýšlejí nad hranicemi korektnosti a aktuálními způsoby, jak nastavujeme pravidla našeho etického a ekologického jednání. *„I když se to nezdá, oblast politické korektnosti a aktivismu spolu úzce souvisí. Jejich vzájemné propojení má reálný dopad na to, jakým způsobem současná společnost řeší zásadní otázky týkající se absence hlasů žen a zvířat,“* objasňuje téma a volbu názvu projektu Linda Dostálová.

Téma, pro jehož zpracování autorky zvolily formát desíti videí a sérii třiceti velkoformátových fotografií, dokládají situacemi spojenými s veganstvím a politickou korektností. První skupinu ve výstavě zastupuje miso pasta, druhou dlažební kostka. *„Dlažbu jsme zvolily jako něco prefabrikovaného, konzervativního, chladného až mrtvého, v protikladu k tomu pak miso*

PLATO

vidíme jako živé, měkké, fermentované pojivo. Tento kontrast tvoří tematický základ naší nové fotografické série,“ vysvětluje Daniela Dostálková.

Autorská videa jsou založena na velmi krátkých situacích zasmyčkových tak, aby se přehrávaly nepřetržitě za sebou. *„Galerijní situace obvykle předpokládá, že návštěvníci zhlédnou videa od začátku do konce. Ta jsou obvykle delší než ta naše a mají jasný začátek a konec. Už delší dobu tuto logiku nesledujeme. Reagujeme na zkušenost ze sociálních médií, kde i bez znalosti kontextu dojde k rychlému přenosu sdělení. O něco podobného nám šlo i v instalaci Verbal Slip. Za důležité považujeme dostat návštěvníky do situace, klidně krátce, ale okamžitě a intenzivně,*“ doplňují umělkyně.

Výstava Daniely a Lindy Dostálkových zahájí čtvrtou část celoročního výstavního cyklu zabývajícího se problematikou ruin. Tu vymezila jeho autorka Edith Jeřábková tématem zobrazování toho, co už jsme opustili. *„Protože výstavní program tematizuje také návraty, zařazujeme do něj i autorky a autory, se kterými jsme už pracovali nebo s nimi pracujeme dlouhodobě. Daniela a Linda Dostálkovy působí v PLATO jako kurátorky, ale považujeme za důležité představit i jejich uměleckou tvorbu,*“ dodává Edith Jeřábková, která je zároveň kurátorkou výstavy Verbal Slip.

Vernisáž 16. listopadu v 18 hodin zahájí Tomáš Knoflíček audio performativní situaci vztahenou k tématu ruin. Nazval ji „Slyším, jak se hroutí prostor...“ a zapojit se do ní mohou i návštěvníci. Stačí si přinést vlastní bluetooth reproduktor, do kterého autor nahraje zvuky, kterými pak každý z příchozích performance doprovodí.

Přílohy:

Kurátorský text a medailon (níže)

Daniela & Linda Dostálkovy, Misobricks, série fotografií, 2021, 100 x 76 cm

PLATO je dynamická a otevřená instituce založená městem Ostrava. Aktuální podoby současného (vizuálního) umění zprostředkovává od roku 2016, aniž by budovala vlastní

PLATO

sbíрку. Působí na ploše téměř 5000 m² v bývalém hobbymarketu Bauhaus v centru Ostravy. Jejím definitivním sídlem se stanou zrekonstruovaná památkově chráněná městská jatka.

Kontakt pro média:

Magdaléna Michlová

magdalena.michlova@plato-ostrava.cz

(+420) 727 815 134

Daniela a Linda Dostálkovi:

Verbal Slip

17/11/2021–27/2/2022

Vernisáž 16/11 v 18 h

Kurátorka: Edith Jeřábková

Součástí vernisáže bude audio performativní situace Tomáše Knoflíčka: Slyším, jak se hroutí prostor...

Daniela a Linda Dostálkovi vystavují novou sérii třiceti fotografií a deseti videí. Fotografie nesou název Misobricks, videa Verbal Slip, celá výstava se jmenuje Verbal Slip. Do tohoto momentu je výstava jednoduchá stejně jako její instalace. Díky tomu, že v prostoru již kurátorovaly řadu výstav, znají Dostálkovi možnosti tohoto místa. Nepoužily žádné přehnané instalační triky. Jedna zeď, jediná souvislejší zeď v prosklené budově bývalého Bauhausu, poskytla výstavě oporu. Videá a fotografie v určitém počtu a „nic víc“. Miso pasta a zámková dlažba „íčko“ jsou důsledně se opakujícími motivy obou sérií. Díváme se na cykly proměnných a konstant. V práci umělkyně, tolik mi blízké, jsem dosud nepostřehla programovací jazyk. Je to ale jako se vším, co autorky používají, tento jazyk je jedním z jazyků, je použit jako známý estetický kód, který už máme pod kůží, nemusíme se ho učit, abychom přečetli obraz. Je to rytmus dne, který je blízký našim očím i jiným smyslům a orgánům, blízký způsobu, jak naše tělo vytváří obrazy, blízký našemu technologickému prostředí, které je naší druhou adresou.

PLATO Ostrava, příspěvková organizace
Janáčkova 22 (bývalý Bauhaus)
702 00 Ostrava
+420 702 206 099 info@plato-ostrava.cz
www.plato-ostrava.cz

PLATO Ostrava je příspěvkovou
organizací statutárního města Ostrava

OSTRAVA!!!

PLATO

Věnujme se nejdříve konstantám – misu a dlažbě. Těžko si představíme divnější spojení, které by bylo na první pohled tak málo asociativní. Zámková dlažba přísně zamyká sklony ke kudrnaté představivosti. Řekla bych, že umělkyně po nás chtějí, abychom hledaly pokud možno méně otřelá, přímá a vlastní spojení, která se sice nebudou tak rychle větvit do složitých kličkujících příběhů, ale mohla by dát dobrý základ krátkým bajkám. Mělo by nám být jasné, že s tak malým počtem hlavních hrdinů se budeme muset trochu namáhat a domáhat významů. Může se zdát, že autorky jsou kruté, když nám prostírají takto krásnou, ale druhově „chudou“ hostinu. Věřte ale, že rozptylování by nám příliš nepomohlo a jednotlivé komponenty se nás snaží dovést k podstatě věci, aniž říkají, je to tak a tak. Proto nebudme zbrklí a zbrklé, přestože nemáme moc času na to, abychom vyřešily hádanku naší svízelné situace. Přece jenom se pohybujeme v aktivistickém poli; aktivismus, který se uskutečňuje estetickou formou na feministickém podloží.

Sójová miso pasta vnáší do hry všudypřítomnou fermentaci, ať se jí budeme zabývat z hlediska biologického výzkumu, kulturní metafory nebo hipsterského kulinaření. Miso je hit zdravých domácností, je téměř instantní, co se týká času přípravy, a hodně staré, co se kultury týče. Je prostředím mikroorganismů, které dnes zkoumáme a jimž fandíme jako nikdy dříve. Náš vztah k nim hraničí s přátelstvím či mezidruhovou spřízněností. Vztah miso a dlažby je zdánlivě binární: teplá a chladná, živá a mrtvá, mokrá a suchá, uvnitř těla a vně těla, netvar a tvar, ženská a mužská, ruční a průmyslová. Spolu ale také vytvářejí různé situace, třeba akt uklouznutí na dlažbě. Nebo spolu díky fermentačním a skladebným schopnostem zakládají dobře na příběh. Dlažba je stavba a miso je tmel, dodávající dlažbě teplý odstín, živý vzhled, jiskru v oku. To je pro produktovou i módní fotografii důležitá vlastnost. „Krásy jsou víc než vady, uzavírá Básník proti malému Soudci“, píše se v knize, kterou mi Daniela s Lindou doporučily a jež se věnuje reflexi díla feministické básničky Anne Finch a jiných autorů a autorek přelomu 17. a 18. století, vztahu poezie a kritiky, hlavními a upozaděnými literárními proudy¹.

Proměnné veličiny v obrazech: Tmel někdy nepatřičně vyteče zpoza spáry a zašpiní dokonalé modelce brýle, ulpí na plastovém obalu květin, zamlží pohled. Na obraze se tmel

¹ Sharon Young, *The Critick and the Writer of Fables: Anne Finch and Critical Debates, 1690–1720*, s. 57, <https://english.illinoisstate.edu/DigitalDefoe/features/young.pdf>

PLATO

jeví jako pevný, organický a ekologický, takové materiály naše doba potřebuje. Ovšem je to jídlo a plýtvání jídlem mimo živá těla není eticky korektní. Orientální hrníček upozorňuje na sóju uvnitř. Sója je uvnitř většiny veganských potravinových výrobků a jídel pro zvířata. Její produkce likviduje amazonský prales. Miso a cihly jsou základy pro naše ekologické příběhy, názorná ponaučení, protože nemáme mnoho času.

Jsme doma – podle honosného příborníku a pohledu oknem do dnes již celkem standardního kouta zahrady s kačírkem – a v nějakém černém neprostředí, kam jsou instalována podivná a krásná zátiší s miso pastou a dlažbou. A přesto nás tahle strohá a delikátní chuť použitých ingrediencí neumí jen uspokojit, pořád něco straší kolem. A není to aura, je to černá díra, která se tváří formálně, pořád stejně, opakovaně, prázdňe, ale přitom je to superhmota. Černá díra naší přítomnosti, kterou nevidíme, vidíme jen, co do ní padá. Tato černá „nepozadí“ vytvářejí divné gravitační pole pro levitující předměty s uzavřenou kontextuální skladbou. Žádné další viditelné referenční body. V tomto vesmíru je pro nás prostřeno jako ve filmové pohádce Panna a netvor (1978), tedy bez lidské přítomnosti. Upatlaná miso pasta nám napovídá, že ji nepoužíval ani zedník, ani zručná kuchařka. Možná jsou Misobricks nakonec nebinární. Jsou vanitas – hořící svíčka znamená konec, který je zde opakován. Konec, více konců, které se blíží znovu a znovu. Je to rétorika konce, rétorika naší klimatické změny. Jsou to konce binarit, velkochovů, diskriminace? V proměnných pokrmech nám autorky prostřely steaková – nebo chcete-li masitá – rajčata s kečupem a našim miláčkům buvolí kůži.

Ve videích Verbal Slip komentuje rituální nepatřičnost ustálenou patřičnost, je to rebelie proti diktatuře správnosti, děje se mechanicky, tak jako korektní jednání. Než se stala bojovnou, byla historie feministických autorek takovýmto uklouzáním. Už zase mi to uklouzlo z úst, vypadlo z hlavy, upadlo z rukou – ehm. Leží to na zemi a pořád se z toho kouří, oni se to snaží uhasit, reprezentace v háji, mokrý obraz barvami dolů. Doutnající svíčka se típla o miso pastu na okraji dlažby. Ritualizovaným uklouznutím, opakováním téže zkušenosti se aktivují stejné dráhy mozku. Vytváří se rýha. Ne, tohle neznáme z grotesky. V grotesce šlo o jedince, o soucit, o kritiku systému. Tady jde rovnou o principy, mechanismy a formy.

PLATO

Toto je retrospektiva způsobů, postupů a principů, není to retrospektiva kusů. Kombinace určitých počtů fotografií a videí Lindy a Daniely Dostálových znamená používání technického obrazu jako obrazu, bez ortodoxie média, bez ulpívání na jeho technologických bravurách. Témata jsou vpitá do formy a do lesklých povrchů obrazů a rámu. Motivy a některé principy se opakují a procházejí více soubory, provazují je.

Toto je zpráva o umění a kultuře a rebelie proti kodifikaci, byť správných věcí. To, co upadne z hlavního děje, z dobrého vkusu, současného umění, dobové etiky, světového názoru, chvíli leží bez dechu, ale když odvrátíme náš pohoršený pohled, začne to žít. Všechna ta uřeknutí a vyklouznutí, soudy a preference, které se nedostaly za horizont situací, jsou reproduktivní orgány. Ale my je nevidíme, protože v naší přítomnosti jsou odchylkou, tím, co se povaluje po zemi. Nevidíme události pod zemí. Platí jen to, co bylo odsouhlaseno politiky, napsáno básníky, popsáno prozaiky a zachyceno historiky. Do paměti doposud přecházelo jen to, co tam mělo být, to, co nebylo vyloučeno. Měly bychom si ale uvědomit, že lidstvo není jediné, kdo má paměť. Edith Jeřábková

Daniela a Linda Dostálové pracují jako duo, žijí v Praze a působí jako kurátorky v PLATO Ostrava. Jejich práce se zabývá konceptem autonomní hybridní sociální „umělecké praxe“ – stírá hranice mezi disciplínami, zpochybňuje přijaté rozdíly, zpochybňuje identitu. Umělkyně zkoumají složité problémy, kterým dnes čelí aktivisté a aktivistky za ochranu zvířat, strategie přesvědčování jejich kampaní a vizuální jazyk, z něhož čerpají. Zajímá je, jakou roli v těchto kampaních hrají charismatické a necharismatické druhy a žádoucí či nežádoucí „divokost přírody“. Tato témata otevřely například ve výstavě Heroic vs. Holistic (PLATO, 2017) představené v podobě erotického eko-dramatu. Výstava nabídla post-romantický pohled na ekologii z pohledu obou etik. Ve videoinstalaci Acid Rain & The Labours of Hercules: Capture Slay Obtain Steel se zaměřily na profesní emoční strádání ekologických pracovníků, nazvané „environmentální žal“. Video Invasive Species pak zmiňovalo univerzální ideu rovnosti všech živočišných druhů. V r. 2019 v sólových výstavách nazvaných Kampaň (Centrum pro současné umění Praha) a old sinne /reneweth shame (Piktogram, Varšava)

PLATO

sledovaly nestabilní pozice necharismatických druhů a žen ve společnosti a pomocí třetí strany monster mezi nimi hledaly propojení, ve kterých se tito aktéři mobilizují a ukazují, jaké má důsledky humánní dělení přírody na roztomilou a ošklivou. Výstavní celek Claws Not Made to Shake Hands With (Nová synagoga v Žilině, 2020) se úzce dotýkal forem nadvlády či naopak zájmu a péče. V roce 2018 v londýnském nakladatelství InOtherWords vydaly knihu pod názvem Hysterical Glamour, která se zabývala nutností autentického uchopení péče o přírodu, jež vyžaduje naši pozornost.

Děkujeme za podporu Ministerstvu kultury ČR a Moravskoslezskému kraji.